

Banca Națională
a Moldovei

Schimbările metodologice în balanța de plăți în contextul noilor standarde internaționale

Marina Soloviova
Chișinău, 19 februarie 2016

Banca Națională
a Moldovei

CONȚINUT:

- Definiția și structura balanței de plăți
- Evoluția standardelor statistice de compilare a balanței de plăți
- Diferențele MBP5-MBP6: principii
- Modificările în contul curent
- Modificările în contul de capital
- Modificările în contul financiar
- Rezumat: Principalele modificări metodologice

DEFINIȚIA ȘI STRUCTURA BALANȚEI DE PLĂȚI

- o **Balanta de plăți** este un document statistic de sinteză macroeconomică ce caracterizează evoluțiile din sectorul extern al economiei, reflectând în mod sistematizat toate tranzacțiile economice ale rezidenților unei țări cu restul lumii, într-o anumită perioadă (trimestru, an).

Principalele componente ale balanței de plăți (MBP6)	
Contul curent	
Credit	
Debit	
Bunuri	
Credit	
Debit	
Servicii	
Credit	
Debit	
Venituri primare	
Credit	
Debit	
Venituri secundare	
Credit	
Debit	
Contul de capital	
Credit	
Debit	
Achiziționarea / disponibilizarea brută a activelor nefinanciare neproduse	
Credit	
Debit	
Transferuri de capital	
Credit	
Debit	
Capacitatea netă (+)/ necesarul net (-) de finanțare (soldul contului curent și de capital)	
Capacitatea netă (+)/ necesarul net (-) de finanțare (soldul contului financiar)	
Contul financiar	
Investiții directe	
Achiziționarea netă de active financiare (ANA)	
Acumularea netă de pasive (ANP)	
Investiții de portofoliu	
Achiziționarea netă de active financiare (ANA)	
Acumularea netă de pasive (ANP)	
Derivate financiare	
Achiziționarea netă de active financiare (ANA)	
Acumularea netă de pasive (ANP)	
Alte investiții	
Achiziționarea netă de active financiare (ANA)	
Acumularea netă de pasive (ANP)	
Active de rezervă	
Erori și omisiuni nete	

3

EVOLUȚIA STANDARDELOR STATISTICE DE COMPILARE A BALANȚEI DE PLĂȚI

- o Începând cu anul 2014, standardul metodologic internațional aplicat la elaborarea balanței de plăți și a poziției investiționale internaționale este cel expus în Manualul *Balanța de plăți și poziția investițională internațională, ediția a-VI-a* (MBP6, 2009), elaborat de Fondul Monetar Internațional, care înlocuiește precedentă versiune MBP5 (1993);
- o Pentru comoditatea utilizatorilor, Banca Națională a Moldovei publică în paralel statistica balanței de plăți conform MBP5 (disponibilă pentru perioada 1995-2015) și conform MBP6 (disponibilă pentru perioada 2009-2015).

4

DIFERENȚELE MBP5-MBP6: PRINCIPII

- MBP6 este armonizat cu Sistemul Conturilor Naționale (SCN 2008) și standardul metodologic al OCDE pentru investiții străine directe (Benchmark Definition of FDI 4, 2008);
- MBP6 prevede aplicarea riguroasă a principiului schimbului dreptului de proprietate;
- Pentru fluxurile financiare s-a schimbat forma de prezentare și convenția de semn.

5

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL CURENT: BUNURI (1)

- MBP6 prevede aplicarea riguroasă a principiului schimbului dreptului de proprietate, de aceea comparativ cu MBP5:
 - din balanța de plăți se elimină bunurile exportate și importate **după/pentru prelucrare** (ele trec frontiera, dar nu își schimbă proprietarul);
 - se elimină bunurile expediate **pentru reparații** sau deservire tehnică (trec frontiera, dar nu își schimbă proprietarul);
 - se adaugă vânzările/procurările de **mărfuri negociate peste hotare** (își schimbă proprietarul, dar nu trec frontiera);

6

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL CURENT: BUNURI (2)

- **Atenție! Exportul și importul de bunuri din balanța de plăți diferă de cele din statistica comerțului internațional elaborată de Biroul Național de Statistică (BNS), dar nu numai din cauzele menționate mai sus. Alte cauze:**
 - în balanța de plăți importurile se reflectă în **prețuri FOB** după principiul țării de livrare;
 - se include valoarea **bunurilor procurate de către transportatorii internaționali aerieni, maritimi și auto în porturi și aeroporturi;**
 - se includ estimări pentru exportul-importul efectuat de **persoanele fizice.**

7

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL CURENT: BUNURI (3)

- Efectul modificărilor metodologice (2014, mil. USD)

	MBP5	MBP6	
Bunuri	-2,900.43	-3,052.21	Bunuri
Credit	2,354.18	1,805.47	Credit
Debit	-5,254.61	4,857.68	Debit
Mărfuri generale + Bunuri procurate în porturi de către cărăuși	-3,065.88	-3,065.88	Mărfuri generale în baza balanței de plăți
Credit	1,791.75	1,791.75	Credit
Debit	-4,857.63	4,857.63	Debit
Bunuri pentru prelucrare	174.32		
Credit	559.85		
Debit	-385.53		
Reparații de bunuri	-9.65		
Credit	1.75		
Debit	-11.40		
		12.89	Exporturi nete de mărfuri negociate peste hotare (credit)
Aur nemonetar	0.78	0.78	Aur nemonetar
Credit	0.83	0.83	Credit
Debit	-0.05	0.05	Debit

8

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL CURENT: SERVICII (1)

- Se adaugă **Serviciile de prelucrare a materiei prime ce aparține altora** (reprezintă contravaloarea serviciului de prelucrare a bunurilor al căror proprietar nu se schimbă);
- Se adaugă **Serviciile de întreținere și de reparații a bunurilor**;
- Se introduc **Serviciile de intermediere financiară indirect măsurate (SIFIM)**: acea parte din dobânda la împrumuturi și depozite care reprezintă costul implicit al intermedierei financiare (dobânda efectivă se împarte în *dobândă pură* (inclusă la venituri primare) și *SIFIM* (incluse la servicii));
- Redenumiri și regrupări care nu au afectat totalul.

9

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL CURENT: SERVICII (2)

- Efectul modificărilor metodologice (2014, mil. USD)

	MBP5	MBP6	
Servicii	-33.39	120.38	Servicii
Credit	958.77	1,127.59	Credit
Debit	-992.16	1,007.21	Debit
		163.94	Servicii de prelucrare a materiei prime ce aparține altora
		165.83	Credit
		1.89	Debit
		-9.65	Servicii de întreținere și de reparații
		1.75	Credit
		11.40	Debit
Transport + Servicii poștale și de curier	2.81	2.81	Transport
Credit	389.50	389.50	Credit
Debit	-386.69	386.69	Debit
Călătorii	-122.01	-122.01	Călătorii
Credit	228.56	228.56	Credit
Debit	-350.57	350.57	Debit
Servicii de comunicații + Servicii de informatică și informaționale - Servicii poștale și de curier	97.64	97.64	Servicii de telecomunicații, de informatică și de informare
Credit	185.58	185.58	Credit
Debit	-87.94	87.94	Debit
Servicii financiare	-1.90	-1.90	Servicii financiare facturate explicit și altele
Credit	5.70	5.70	Credit
Debit	-7.60	7.60	Debit
		-0.52	Servicii de intermediere financiară indirect măsurate (SIFIM)
		1.24	Credit
		1.76	Debit
Alte servicii	-9.93	-9.93	Alte servicii
Credit	149.43	149.43	Credit
Debit	-159.36	159.36	Debit

10

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL CURENT: VENITURI PRIMARE (1)

- Denumirea: **Venituri** (MBP5) => **Venituri primare** (MBP6, armonizată cu SCN);
- Din **Venituri din alte investiții** s-a eliminat partea dobânzilor efective aferentă SIFIM (adăugată la servicii);
- **Veniturile din active de rezervă** se identifică separat (în MBP5, erau incluse la venituri din alte investiții și la venituri din investiții de portofoliu, în funcție de instrumentul de rezervă), fără să afecteze totalul;
- Se adaugă **Alte venituri primare**: includ redevențele pentru utilizarea resurselor naturale, impozite pe producție și pe importuri.

11

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL CURENT: VENITURI PRIMARE (2)

- Efectul modificărilor metodologice (2014, mil. USD)

	MBP5	MBP6	
Venituri	828.28	826.92	Venituri primare
Credit	1,121.29	1,118.48	Credit
Debit	-293.01	291.56	Debit
Compensare pentru muncă	994.96	994.96	Remunerarea salariaților
Credit	1,068.22	1,068.22	Credit
Debit	-73.26	73.26	Debit
Venituri din investiții	-166.68	-166.16	Venituri din investiții
Credit	53.07	53.07	Credit
Debit	-219.75	219.23	Debit
Venituri din investiții directe	-128.75	-128.75	Venituri din investiții directe
Credit	7.28	7.28	Credit
Debit	-136.03	136.03	Debit
Venituri din investiții de portofoliu	20.26	-7.48	Venituri din investiții de portofoliu
Credit	28.21	0.47	Credit
Debit	-7.95	7.95	Debit
Dividende	-7.48	-7.48	Venituri din participații la capital și acțiuni ale fondurilor de investiții
Credit	0.47	0.47	Credit
Debit	-7.95	7.95	Debit
Dobânzi (credit)	27.74	0.00	Dobânzi pe termen lung (credit)
Venituri din alte investiții	-58.19	-59.93	Venituri din alte investiții
Credit	17.58	15.32	Credit
Debit	-75.77	75.25	Debit
		30.00	Active de rezervă (credit)
		-1.88	Alte venituri primare
		-2.81	Credit
		-0.93	Debit

12

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL CURENT: VENITURI SECUNDARE (1)

- Denumirea: **Transferuri curente** (MBP5) => **Venituri secundare** (MBP6, armonizată cu SCN);
- O parte din **transferuri** (granturile destinate finanțării proiectelor investiționale) a fost reclasificată din Contul curent în Contul de capital;

13

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL CURENT: VENITURI SECUNDARE (2)

- Efectul modificărilor metodologice (2014, mil. USD)

	MBP5	MBP6	
Transferuri curente	1,695.66	1,540.56	Venituri secundare
Credit	1,845.96	1,686.83	Credit
Debit	-150.30	146.27	Debit
Guvernamentale	315.26	245.18	Administrația publică
Credit	324.31	251.37	Credit
Debit	-9.05	6.19	Debit
Alte sectoare	1,380.40	1,295.38	Alte sectoare (Societăți financiare, societăți nefinanciare, gospodăriile populației și instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației)
Credit	1,521.65	1,435.46	Credit
Debit	-141.25	140.08	Debit
Transferuri personale	941.60	941.60	Transferuri personale (transferuri curente între gospodăriile casnice rezidente și nerezidente)
Credit	1,015.39	1,015.39	Credit
Debit	-73.79	73.79	Debit
Alte transferuri	438.80	353.78	Alte transferuri curente
Credit	506.26	420.07	Credit
Debit	-67.46	66.29	Debit

14

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL DE CAPITAL

o Efectul modificărilor metodologice (2014, mil. USD)

	MBP5	MBP6		MBP5	MBP6
Contul de capital	-62.44	94.54	Contul de capital	-62.44	94.54
Credit	18.44	175.42	Credit	18.44	175.42
Debit	-80.88	80.88	Debit	-80.88	80.88
Comercializarea activelor nefinanciare neproduse	0.1	0.1	Achiziționarea / disponibilizarea activelor nefinanciare neproduse	0.1	0.1
Credit	0.1	0.1	Credit	0.1	0.1
Transferuri de capital	-62.54	94.44	Transferuri de capital	-62.54	94.44
Credit	18.34	175.32	Credit	18.34	175.32
Debit	-80.88	80.88	Debit	-80.88	80.88

15

REZUMAT: MODIFICĂRILE ÎN CONTUL CURENT ȘI ÎN CONTUL DE CAPITAL

o Efectul modificărilor metodologice (2014, mil. USD)

	MBP5			MBP6		
	Credit	Debit	Sold	Credit	Debit	Sold
Contul curent	6,280.20	-6,690.08	-409.88	5,738.37	6,302.72	-564.35
Bunuri	2,354.18	-5,254.61	-2,900.43	1,805.47	4,857.68	-3,052.21
Mărfuri generale	1,791.75	-4,857.63	-3,065.88	1,791.75	4,857.63	-3,065.88
Bunuri pentru prelucrare	559.85	-385.53	174.32			
Reparații de bunuri	1.75	-11.40	-9.65			
Exporturi nete de mărfuri negociate peste hotare			12.89			12.89
Servicii	958.77	-992.16	-33.39	1,127.59	1,007.21	120.38
Servicii de prelucrare a materiei prime ce aparține altora				165.83	1.89	163.94
Servicii de întreținere și de reparații				1.75	11.40	-9.65
Servicii de intermediere financiară indirect măsurate (SIFIM)				1.24	1.76	-0.52
Alte servicii	958.77	-992.16	-33.39	958.77	992.16	-33.39
Venituri / Venituri primare	1,121.29	-293.01	828.28	1,118.48	291.56	826.92
Venituri din investiții de portofoliu - Dobânzi	27.74	0	27.74	0.00	0	0.00
Venituri din alte investiții	17.58	-75.77	-58.19	15.32	75.25	-59.93
Active de rezervă				30.00	0	30.00
Alte venituri primare				-2.81	-0.93	-1.88
Alte venituri	1,075.97	-217.24	858.73	1,075.97	217.24	858.73
Transferuri curente / Venituri secundare	1,845.96	-150.30	1,695.66	1,686.83	146.27	1,540.56
Guvernamentale / Administrația publică	324.31	-9.05	315.26	251.37	6.19	245.18
Transferuri personale	1,015.39	-73.79	941.60	1,015.39	73.79	941.60
Alte transferuri	506.26	-67.46	438.80	420.07	66.29	353.78
Contul de capital	18.44	-80.88	-62.44	175.42	80.88	94.54
Contul curent și de capital	6,298.64	-6,770.96	-472.32	5,913.79	6,383.60	-469.81

16

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL FINANCIAR (1)

1) Forma de prezentare:

- Forma de prezentare pe *credit/debit/sold* din MBP5 este înlocuită în MBP6 cu *achiziționarea netă de active financiare/acumularea netă de pasive/net*
- *Achiziționarea netă de active financiare (ANA)*: Creștere de active financiare minus scădere de active financiare:
 - dacă creșterea de active este mai mare decât scăderea de active, ANA este pozitivă;
 - dacă creșterea de active este mai mică decât scăderea de active, ANA este negativă.
- *Acumularea netă de pasive (ANP)*: Creștere de pasive minus scădere de pasive:
 - dacă creșterea de pasive este mai mare decât scăderea de pasive, ANP este pozitivă;
 - dacă creșterea de pasive este mai mică decât scăderea de pasive, ANA este negativă.
- *Net: ANA-ANP*

17

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL FINANCIAR (2)

2) Convenția de semn:

- În MBP6, creșterile atât de active, cât și de pasive se înregistrează cu semnul „+” (în MBP5, creșterile de active se înregistrau cu „-”, iar creșterile de pasive cu „+”);
- În MBP6, scăderile de active și de pasive se înregistrează cu semnul „-” (în MBP5, scăderile de active se înregistrau cu „+”, iar scăderile de pasive cu „-”);
- Netul din MBP6 ($Net = ANA - ANP$) va avea semn opus față de MBP5, dar aceeași semnificație economică: o creștere a pasivelor nete mai mare decât creșterea activelor nete ($Net < 0$) semnifică majorarea angajamentelor față de nerezidenți, deci intrări nete de capital.

18

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL FINANCIAR: INVESTIȚII DIRECTE (1)

- În MBP6 se recunoaște noțiunea de “**investiție inversă**” – investiția firmei-fiică în firma-mamă – și se înregistrează pe bază brută ca flux separat;
- În MBP5 investițiile firmelor-fiice se scădeau din investițiile firmelor-mamă, fiind înregistrat fluxul net;
- În MBP6 se aplică **principiul active/pasive**;
- În MBP5 se aplică **principiul direcțional**: investiții peste hotare / investiții în economia națională.

19

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL FINANCIAR: INVESTIȚII DIRECTE (2)

- **Principiul direcțional** (MBP5):
- Investițiile directe **peste hotare** includ:
 - Investițiile investitorilor direcți moldoveni în firme-fiice peste hotare; **minus**
 - Investițiile firmelor-fiice nerezidente cu investiții moldovenești în investitorii lor direcți rezidenți (“investiție inversă”);
- Investițiile directe **în economia națională** includ:
 - Investițiile investitorilor străini direcți în firme-fiice moldovenești; **minus**
 - Investițiile firmelor-fiice moldovenești cu investiții străine în investitorii lor direcți nerezidenți (“investiție inversă”).

20

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL FINANCIAR: INVESTIȚII DIRECTE (3)

- **Principiul active-pasive (MBP6):**
- Investițiile directe - **active** includ:
 - Investițiile investitorilor direcți moldoveni în firme-fiice peste hotare; **plus**
 - Investițiile firmelor-fiice moldovenești cu investiții străine în investitorii lor direcți nerezidenți (“investiție inversă”);
- Investițiile directe – **pasive** includ:
 - Investițiile investitorilor străini direcți în firme-fiice moldovenești; **plus**
 - Investițiile firmelor-fiice nerezidente cu investiții moldovenești în investitorii lor direcți rezidenți (“investiție inversă”);

21

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL FINANCIAR: INVESTIȚII DIRECTE (4)

- **Exemplu numeric***: Presupunem 4 fluxuri de investiții directe:
 - 1. JLC Moldova investește \$10 în Prodlacta Brașov
 - 2. Prodlacta Brașov investește \$3 în JLC Moldova
 - 3. Lafarge France investește \$20 în Uzina de ciment Rezina
 - 4. Uzina de ciment Rezina investește \$8 în Lafarge France

MBP5		MBP6	
Investiții directe	-7+12=5	Investiții directe	18-23=-5
peste hotare	-(10-3)=-7	Achiziționarea netă de active	10+8=18
în economia națională	20-8=12	Acumularea netă de pasive	3+20=23

22

*Exemplul este imaginar. BNM nu publică date individuale, ci numai statistica agregată.

MODIFICĂRILE ÎN CONTUL FINANCIAR: ALTE MODIFICĂRI

- Poziția „alt capital” (împrumuturi mamă-fică) din MBP5 este redenumită „instrumente de natura datoriei” în MBP6;
- “Instrumentele de natura datoriei”, pe lângă împrumuturi, mai includ și **alte datorii** între companii afiliate (așa că creditele comerciale, arieratele la deservirea împrumuturilor etc.);
- **Sectoarele instituționale** sunt adaptate la SCN 2008: banca centrală, administrație publică, societăți care acceptă depozite, alte societăți financiare, societăți nefinanciare, gospodăriile populației și instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației;
- Tranzacțiile legate de împrumuturi se înregistrează în MBP6 conform **plăților efective**, spre deosebire de MBP5 în care acestea se reflectau conform orarului;
- Împrumuturile în cadrul “Altor investiții” includ și tranzacțiile sectorului “**Alte societăți financiare**” (conform MBP5, tranzacțiile altor societăți financiare cu capital străin direct erau incluse în investiții directe – alt capital);
- Se identifică separat alocările de **Drepturi Speciale de Tragere (DST)**.

23

REZUMAT: MODIFICĂRILE ÎN CONTUL FINANCIAR

- Efectul modificărilor metodologice (2014, mil. USD)

	MBP5	MBP6	
Contul financiar	563.66	-563.66	Contul financiar
Investiții directe	158.16	-314.44	Investiții directe
Peste hotare	-42.42	35.49	Achiziționarea netă de active financiare (ANA)
Capital social	-38.42	38.42	Participații la capital și acțiuni ale fondurilor de investiții
Alt capital	-4.00	-2.93	Instrumente de natura datoriei
În economia națională	200.58	349.93	Acumularea netă de pasive (ANP)
Capital social	165.60	198.67	Participații la capital și acțiuni ale fondurilor de investiții
Venit reinvestit	33.07	33.07	Reinvestirea profiturilor
Alt capital	1.91	-151.26	Instrumente de natura datoriei
Investiții de portofoliu	13.74	-13.74	Investiții de portofoliu
Active	3.43	-3.43	Achiziționarea netă de active financiare (ANA)
Pasive	10.31	10.31	Acumularea netă de pasive (ANP)
Derivate financiare, net	0.61	-0.61	Derivate financiare (altele decât rezervele) și opțiuni pe acțiuni ale angajaților
Alte investiții	-147.30	303.58	Alte investiții
Active	-338.46	338.46	Achiziționarea netă de active financiare (ANA)
Pasive	191.16	34.88	Acumularea netă de pasive (ANP)
		186.92	<i>Numerar și depozite</i>
Valută și depozite - active	-79.04	79.04	Achiziționarea netă de active financiare (ANA)
Valută și depozite - pasive	-107.88	107.88	Acumularea netă de pasive (ANP)
		6.79	<i>Împrumuturi</i>
Împrumuturi - active	-29.29	29.29	Achiziționarea netă de active financiare (ANA)
Împrumuturi - pasive	-11.88	22.50	Acumularea netă de pasive (ANP)
		137.82	<i>Credite comerciale și avansuri</i>
Credite comerciale	12.19	-12.19	Achiziționarea netă de active financiare (ANA)
Credite comerciale	125.63	125.63	Acumularea netă de pasive (ANP)
		247.69	<i>Alte creanțe / pasive</i>
Alte active	-242.37	242.32	Achiziționarea netă de active financiare (ANA)
Alte pasive	185.29	-5.37	Acumularea netă de pasive (ANP)
Active de rezervă	538.45	-538.45	Active de rezervă

24

REZUMAT: PRINCIPALELE MODIFICĂRI METODOLOGICE

- **Contul curent:**
 - Din Bunuri se elimină **bunurile pentru prelucrare** și se adaugă **mărfurile negociate peste hotare**;
 - La Servicii se adaugă **Serviciile de prelucrare** a materiei prime ce aparține altora;
 - Veniturile devin "**Venituri primare**"; iar Transferurile curente devin "**Venituri secundare**";
 - Granturile destinate finanțării **proiectelor investiționale** se reclasifică din Contul curent în Contul de capital.
- **Contul financiar:**
 - Forma de prezentare **credit/debit/sold** este înlocuită cu achiziționarea netă de active financiare/ acumularea netă de pasive/net;
 - **Creșterea activelor** financiare se înregistrează cu semnul "+";
 - **Investițiile directe** se reflectă conform principiului active/pasive în locul principiului direcțional.

25

INFORMAȚII SUPLIMENTARE

○ Remiteri personale

Remiteri personale a+b+c						
a. Remunerarea salariaților minus taxele și impozitele, contribuțiile sociale, cheltuielile de transport și de ședere în țara gazdă	b. Transferuri personale	c. Transferuri de capital între gospodăriile casnice				
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	milioane USD					
Remiteri personale (credit), mil. USD	1,268.75	1,639.91	1,684.00	1,832.85	2,018.63	1,920.34
Remunerarea salariaților - net	467.63	616.65	753.38	838.24	928.04	886.61
Transferuri personale	788.93	1,009.87	905.41	976.49	1,073.57	1,015.39
Transferuri de capital între gospodării	12.19	13.39	25.21	18.12	17.02	18.34
Remiteri personale (credit), % PIB	23.3	28.2	24.0	25.2	25.3	24.1

26

VĂ MULȚUMIM!

- Mai multe detalii privind normele metodologice:
- BNM: Conturile internaționale: metodologia de compilare și baza informațională:
<http://bnm.md/ro/content/conturile-internationale-metodologia-de-compilare-si-baza-informatiionala>
- FMI: Manualul Balanța de plăți și Poziția investițională internațională (MBP6):
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/bopman6.htm>
- OECD: Benchmark Definition of Foreign Direct Investment - 4th edition:
<http://www.oecd.org/investment/fdibenchmarkdefinition.htm>